

BASIN BÜLTENİ
10.06.2005

İSTİHDAM ÜZERİNDEKİ VERGİ YÜKÜ AĞIRLAŞIYOR

IMF Başkan Yardımcısı Anne Krueger bir süre önce Türkiye’de asgari ücretin yüksek olduğu yönünde bir değerlendirmede bulunmuştu. Öte yandan işsizlik ekonominin bir numaralı sorunu olmaya devam etmektedir. Açıklanan büyüme rakamlarına rağmen dönemde istihdam yaratılamamış, işsizlik oranlarında bir azalma sağlanamamış ve bunun sonucunda işsizlik adeta kronikleşmiştir. Ayrıca DİE’nin rakamlarına göre ülkedeki istihdamın yüzde 53 ü yani yaklaşık 11 milyon kişi kayıtdışıdır.

Bu çerçevede iş dünyası da istihdam sorununa çözüm bulabilmek için öneriler geliştirmektedir. Bu öneriler arasında asgari ücretin bölgesel veya sektörel olarak belirlenmesi yanında bazı bölgelerde mevcut asgari ücretin yürürlükteki ücrete kıyasla daha düşük olarak belirlenmesi de var.

İşsizlik sorununa çözüm bulmaya çalışırken, istihdamın işverene olan maliyetini düşürmenin yollarını ararken gerçek sorunun nerede olduğunu gözden kaçırsak yanlış sonuçlara varırız. Sorunu emek maliyeti açısından aldığımızda gerçek sorun Türkiye’de istihdam üzerindeki vergi yükünün ağır olmasıdır. Ücretler üzerindeki gelir vergisi ile işçi ve işveren sigorta primlerinin toplamı olarak ifade edilen bu yüke baktığımızda karşımıza şöyle bir tablo çıkmaktadır.

Türkiye’nin de aralarında bulunduğu 30 ülkenin üyesi olduğu OECD (Ekonomik İşbirliği ve Kalkınma Teşkilatı)nin 2005 yılında yayınladığı rapora göre Türkiye istihdam üzerindeki vergi yükü sıralamasında vergi yükünün ağırlığı açısından 30 ülke arasında birinci sıradadır.

İmalat sanayiinde ortalama ücret alan iki çocuklu bir çalışanın ücreti üzerindeki vergi yükünün emek maliyetine oranı 2004 yılında Türkiye’de yüzde 42.7 iken OECD ortalaması yüzde 26.6 dır. Bu oran aynı yılda İtalya’da 36.2, Almanya’da 32.2, Yunanistan’da 34.9, Belçika’da 35.6 dır. Bu örnekleri çoğaltmak mümkündür. Seçilmiş bazı ülkeler ve yıllar itibariyle rakamlar şöyledir:

	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004
İSVEÇ	44.4	44.4	42.6	41.1	40.3	40.8	41.2
İTALYA	37.5	37.0	36.5	35.4	35.9	35.7	36.2
ALMANYA	35.9	34.4	33.3	32.7	32.2	33.4	32.2
YUNANİSTAN	36.5	35.8	36.1	35.9	35.0	34.4	34.9
BELÇİKA	41.1	41.2	40.5	40.3	39.7	39.1	35.6
TÜRKİYE	39.8	30.3	40.4	43.6	42.4	42.2	42.7
OECD (ORT.)	25.5	25.8	27.0	26.6	26.9	26.3	26.6

Bu tabloda dikkati çeken husus şudur. Türkiye’de IMF ile program uygulanmaya başlanan 2000 yılından bu yana istihdam üzerindeki vergi yükünün emek maliyetine oranı artırmıştır. 1996-1998 döneminde yüzde 38-39 dolaylarında olan yük 1999 da yüzde 30.3 e inmiş IMF ile program uygulamasına başlanan 2000 yılında ise birden yüzde 40.4 e fırlamıştır. Bu oran 2003 yılında yüzde 42.2 ve 2004 yılında da yüzde 42.7 olmuştur. 2000 yılından sonraki oranlar 1999 yılındaki oranın istisnai olarak düşük olduğunu kabul etsek dahi 1998 ve önceki yılların oranlarından yüksektir.

Bu oran bir OECD rekorudur.

Diğer ülkeler, istihdam üzerindeki vergi yükleri Türkiye’den az olmasına rağmen bu yükte bir azaltmaya giderken Türkiye tam tersini yapmaktadır. Özellikle tekstilde kotaların kaldırıldığı 01.01.2005 tarihinden itibaren Çin ile karşı karşıya kaldığımız rekabet karşısında Türkiye ücretlerde vergi yükünün indirilmesi yönünde bir programı süratle uygulamaya koymalıdır.

M. Akif HAMZAÇEBİ
CHP Trabzon Milletvekili